

România 1918: la început de drum

[Romania 1918: at the beginning of the road]

Ion CALAFETEANU

Abstract: *During this short study the author proposed to present to the interested reader the speech of the great politician and patriot from Transylvania Iuliu Maniu held on December 22, 1919 in the first parliament of Romania. The moment is of major historical importance and allowed the Transylvanian Unionist leader to present his position on topics such as: World War I, peace treaties, the relationship between Romanians beyond and on this side of the Carpathians, the feelings that the Transylvanian Romanians had and have for their brothers in the Old Kingdom. The discourse remained in history for the passion, the devotion, the clarity of the ideas expressed and for the vision voiced by one of the most representative politicians of the interwar period.*

Keywords: *Romania, Iuliu Maniu, the First World War, the Romanian people, politicians.*

În noiembrie 1918, în cadrul României reîntregite, au avut loc primele alegeri parlamentare generale la care au participat și partide din teritoriile recent unite cu Țara. Rezultatul acestora a fost surprinzător: partidele conservatoare au fost pur și simplu „împinse” la periferia vieții publice; liberalii nu au putut să le câștige, în schimb, pentru formarea guvernului s-a realizat o majoritate formată din Partidul Național Român din Transilvania, Partidul Țărănesc din Vechiul Regat, Partidul Țărănesc din Basarabia și două partide din Bucovina: Partidul Naționalist Democrat și Partidul Democrat al Unirii.

București, decembrie 1919.
Pentru prima oară în istoria poporului

român, reprezentanții tuturor provinciilor românești se întruneau într-un Parlament al tuturor românilor pentru a decide asupra prezentului și viitorului țării lor, al patriei lor.

În ceea ce privește persoana care să fie investită cu funcția de Președinte al Consiliului de Miniștri, după ce Iuliu Maniu și Nicolae Iorga au refuzat din diferite motive această demnitate de mare răspundere, a fost, în final, propus și ales, la 1 decembrie 1919, Alexandru Vaida-Voevod, vicepreședinte al Partidului Național Român din Transilvania.

În această instituție a tuturor românilor, Parlamentul României, în ziua de 22 decembrie 1919 au luat cuvântul și mulți parlamentari din

provinciile românești unite cu Țara-Mamă. Printre ei, primit la tribune cu aplauze și ovații prelungite a fost cunoscutul om politic Iuliu Maniu, președintele Partidului Național Român din Transilvania. Cu un ton liniștit, dar în care se simțea hotărârea, dârzenia, dar și mândria omului ce-și dedicase viața luptei pentru victoria cauzei naționale, acesta a început calm, sfâtos: „Când pentru întâia dată iau cuvântul în această Cameră, a tuturor românilor – a spus el – cu adâncă bucurie și evlavie, mă închin mărețelor umbre, care în decursul secolelor, mânate de gânduri înalte, de sentimente sfinte, aducând de atâtea ori jertfa vieții lor proprii, au făcut ca noi, astăzi, cei care ieri încă eram răzleți în atâtea împărății, întruniți la un singur loc, să căutăm cărările fericirii și măririi neamului românesc”. Vorbind în continuare în numele „celor care au venit de peste Carpați”, Iuliu Maniu ținea să asigure asistența că „simțămintele noastre de sinceră grațitudine ... nu se îndreaptă numai înspre cei trecuți, dar ... și spre marii contemporani ai vechiului Regat care în vremuri de grea cumpănă au știut să aleagă cărarea adevărată a mântuirii neamului”. În continuare, referindu-se la „deosebiri de vederi, care în viața politică sunt inevitabile” și la „adversitățile politice care uneori în mod fatal ies la suprafață”, Iuliu Maniu ținea să exprime sentimentul de sinceră și adâncă recunoștință față de toți factorii vieții publice ai neamului românesc, „care astăzi au făcut ca noi, împreună, să gândim asupra

viitorului neamului românesc”, exprima sincere mulțumiri tuturor acelor „grupări politice, la toți acei bărbați politici care, oriunde ar fi stat ei, au lucrat în conștiință curată și în adevărat patriotism pentru fericirea și unirea întregului neam românesc”¹. Și Iuliu Maniu a continuat: „...Atunci când noi am venit de peste Carpați încoace, am venit cu mâna deschisă și frățescă pentru fiecare fiu patriot al vechiului Regat ... Noi știm prea bine că ceea ce s-a făcut pentru dezrobirea noastră s-a făcut din partea întregului popor românesc și din partea vitezei noastre armate. Dar mai știm prea bine că orice curent mare, orice curent fericitor ar trece peste capul unui popor, dacă nu sunt bărbați politici, bărbați politici sau literați, care să știe să înțeleagă aceste curente și care să știe să îndrume neamul în mersul acestor curente fericitoare, ele vor trece fără urmă peste acel popor”. Și continua: „De aceea noi ne înclinăm cu sinceră recunoștință tuturor acelor factori care au știut pricepe aceste curente într-un moment dat, și au știut a arăta în vechiul Regat calea adevărată a măririi neamului românesc”².

În continuare, Maniu a arătat că neamul românesc se afla și în acel moment „înaintea unei ... grele răspântii”. El avea în vedere, pe de o parte, semnarea tratatului de pace, în plan extern, și pe de altă parte, politica internă pe care hotărăște să o urmeze. În ceea ce privește liniile fundamentale ale politicii pe care guvernul urma să o promoveze pe plan extern în viitor, opinia lui Iuliu

Maniu este fermă și clară: „Între noi nu este și nu poate fi nici o deosebire”, el amintea în acest sens fapte de referință din trecutul țării, atitudinea și faptele vechiului Regat, fazele („peripețiile” – spune Iuliu Maniu) prin care au trecut dezbaterile tratatului de pace după Primul Război Mondial „până în momentul când am ajuns la ultimul și când a trebuit guvernul actual să ia deciziunea să-l semneze”. Și el continua arătând că nu puteau exista deosebiri în ceea ce privește hotărârea „vechiului Regat de a lua arma pentru mântuirea întregului neam românesc” și nici în ceea ce privește faptele „în adevăr peste orice măreție istorică pe care le-au săvârșit glorioasele noastre armate române atunci când și-au luat avântul pentru a face în fapt dezrobirea noastră, a celor robiți”. Și Maniu continuă: „Nu puteau fi deosebiri nici în ceea ce privește retragerea („pot zice glorioasă”) a armatei române („după ce a fost trădată și abandonată”), nici față de „acele eforturi pe care au trebuit să le facă bărbații politici ai vechiului Regat și armata întregă”, când a trebuit din nou să se refacă ca să-și ia din nou avântul său vitejesc, nici față de „suferințele acelea îngrozitoare la care a fost supusă populațiunea românească” din vechiul Regat atunci când „în față stătea o oaste de oțel, la spate o armată răzvrătită, iar în casă era jale, era durere, era foame!”

Și Iuliu Maniu se întreba: „Care era mai mare supărarea: a bieteii femeii rămasă acasă, supărarea pentru bărbatul care sângea pe câmpul de

luptă, ori durerea că copiii ne mor de foame acasă?”³

Unitatea de opinii care caracterizează societatea românească în momentele ei de maximă mândrie națională era ilustrată de Iuliu Maniu și în ceea ce privește aprecierile față de reîntrirea României în luptă, armistițiul care s-a încheiat, tratamentul la care a fost supusă România, căreia nu i s-a recunoscut „un colț scump de țară”, jertfele românilor pe câmpul de luptă, atitudinea față de tratatul de pace al tuturor românilor, bărbații politici care s-au aflat în spatele acestor momente de istorie etc. Iar Iuliu Maniu încheia: „Noi, poporul românesc din Transilvania, Banat, și din părțile ungurene am stat neclintii în loialitate, fidelitate, în ajutorul guvernului român, care după a noastră convingere a reprezentat gândirea întregă a neamului nostru românesc atunci când a pretins la conferință să fie respectate toate drepturile și aspirațiunile integrale ale neamului românesc”⁴. Și adăuga: „Aveam convingerea, și avem și astăzi că guvernele dlui Ion Brătianu au reprezentat o cauză dreaptă, o cauză sfântă înaintea areopagului european. Și că atunci când a susținut integralitatea aspirațiunilor noastre și demnitatea națională și-a făcut o mare datorie, o datorie sfântă pentru țară și pentru neam și că ar fi făcut o mare greșală dacă ar fi făcut altfel”⁵.

Adept și, mai mult, sprijinitor de bază a ideii solidarității naționale, în momentul în care a apărut problema semnării tratatului de pace cu Austria în urma ultimatumului dat de Conferința

de Pace, poziția lui Iuliu Maniu a suferit o schimbare a punctului de vedere. Era însă convins că România „acum întregită, care timp de veacuri negre a putut să ducă o luptă de rezistență cu deplin succes față de o lume întreagă de inamici și de dușmani, da, cred că ar fi putut-o duce și în prezent”⁶.

Dar analistul riguros, realist al situației internaționale și al locului României în cadrul internațional, care în acel moment era Iuliu Maniu, a considerat necesar ca întâi țara să facă o examinare „dacă este bine, dacă este necesar, ori dacă este util să facem această supremă încordare a forțelor naționale” și România să nu semneze tratatul cu Austria. Răspunsul dat de liderul transilvănean și prezentat în ședința Parlamentului era clar afirmat: „Păreră mea este că în momentul dat, a organiza națiunea românească și statul românesc într-o rezistență, politicește nu este bine”. Și el argumenta astfel punctul său de vedere: „Înainte de toate, pentru același lucru nu este bine... Înainte de toate pentru același lucru ... pentru care.... guvernul dlui Ion Brătianu, la timpul său nu a găsit de bine să nu semneze tratatul de pace cu Germania, pentru aceea pentru că noi credem că nu este bine, că este chiar periculos pentru țară, ca să ne desolidarizăm de Alianți”⁷.

Iuliu Maniu își susținea punctul de vedere și prin situația în care se găsea în acel moment lumea („întreaga lume este încă în fierbere”), că gândurile pe care Alianții le aveau față de „o cârmuirea lumii” în viitor nu

ajunseseră la stadiul „de realizare și sunt numai în stadiul de precizare și de începere de a le pune la cale”, iar românii și întreaga omenire își caută „alte căi de fericire decât până acum”, ceea ce îl ducea la concluzia că „ar fi fost greșit ca noi, în acest moment să ne desolidarizăm de Alianții noștri”⁸. Iar intrarea în rezistență a României în acest moment ar fi fost – spune el – o izolare „de acea lume care azi, pe lângă forțele noastre proprii naționale este cel mai mare sprijin al nostru”⁹. Iar Iuliu Maniu aducea în sprijinul opțiunii sale faptul că poporul se afla în mijlocul atâtor valuri dușmane, că nu avea „niciun prieten sincer în apropiere”, nu avea hotare definitiv statornicite, că Marea Britanie, pe care el o considera ca fiind în acel moment „cea mai mare putere a lumii”, „știa să-și aleagă țintele, să le aibe permanent în fața ochilor, să-și precizeze bine căile pe care să meargă”¹⁰.

Iar calea pe care Iuliu Maniu considera că trebuie se se angajeze România, în situația creată de ultimatumul dat de Alianți României pentru a o determina să semneze tratatul cu Austria, nu era de fapt o soluție de rezistență de vreme ce Alianții acceptaseră schimbarea unor cerințe din preambul și din articolul referitor la regimul minorităților naționale din România ce erau „supărătoare pentru demnitatea noastră”. Și Iuliu Maniu aprecia că „națiunea română va ști să aprecieze valoarea acelor forțe străine, dar amice, care îi pot veni în ajutor pentru a înfrânge cu

mai mare ușurință și cu mai multă securitate acele valuri inamice care pentru a o înfrânge atunci când situațiunea era creată prin atâtea jertfe nu e încă definitiv statornicită și definitiv stabilită”¹¹.

Pornind de aici, Iuliu Maniu considera că nu este bine ca guvernul român să răspundă la ultimatumul dat de Aliți cu o politică de rezistență.

În continuare, adresându-se membrilor Parlamentului, liderul transilvănean arăta că majoritatea opiniei politice din Regat este împotriva adoptării unei politici de rezistență din partea României, după pierderile grele suferite de țară în perioada războiului. El aprecia că guvernul țării realiza prin hotărârea lui de a semna tratatul cu Austria „un fapt mare, un mare act patriotic”, scăpând astfel întregul Regat. Și continua: „Guvernul actual nu merită ocară, ci merită din partea noastră a tuturor recunoștință sinceră că în situațiunea dată a luat asupra sa această grea sarcină și a primit îndatorirea de a semna acest tratat, care, deși are multe părți dureroase, deși are atâția spini adânc sfâșietori, dar totuși înseamnă pentru noi realizarea unității naționale pentru vecie”¹².

Iar Iuliu Maniu încheia: „Acest guvern are întreaga noastră încredere” în ceea ce privește construirea „pe bază sigură națională și democratică a edificiului României

întregite, compunerea din viitor a statului român, înfăptuirea pentru vecie a unirii României reîntregite, atât de deplin și sufletește și în instituțiile sale de stat”¹³.

În cuvântul său, Iuliu Maniu și-a exprimat convingerea că programul guvernului va asigura viitorul statului român, va proteja ideile și acțiunile „adevărat democratice și adevărat naționale” ale acestuia, că viața de stat în toate manifestările sale se va baza pe păturile largi ale poporului, că instituțiile statului trebuie să fie dominate de gândurile adevărat naționale – și vor fi – că viața națională a statului va fi cel mai sigur scut pentru libertatea tuturor celor care trăiesc în România, că statul va sta ferm în serviciul suveranității naționale românești.

Iar Iuliu Maniu încheia cuvântul său rostit în primul Parlament al României Unite, că guvernul actual „mai înseamnă tendința adevărată de a transpune prin exemplul propriu convingerea în fiecare cetățean că drepturile pe care el le are în stat au la spatele lor și dorințe mari, acelea de a-și jertfi totul pentru țară și pentru națiune, aceasta mai ales în vremurile de astăzi, când refacerea acestei țări, când întronarea acestei țări pe veci, când întărirea și înflorirea pe viitor depind chiar de spiritul de jertfă pe care îl va arăta guvernul actual și va trebui să îl arate întreaga țară”¹⁴.

Note

- 1 ***, *Desăvârșirea unității național-statale a poporului român. Recunoașterea ei internațională. 1918*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, p. 381.
- 2 *Ibidem*, pp. 381-382.
- 3 *Ibidem*.
- 4 *Ibidem*, p. 384.

- 5 *Ibidem*.
- 6 *Ibidem*, p. 385.
- 7 *Ibidem*.
- 8 *Ibidem*, p. 386.
- 9 *Ibidem*.
- 10 *Ibidem*.
- 11 *Ibidem*.
- 12 *Ibidem*, p. 388.
- 13 *Ibidem*, p. 389.
- 14 *Ibidem*, p. 390.

Bibliografie

***, *Desăvârșirea unității național-statale a poporului român.*

Recunoașterea ei internațională. 1918, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986.